

Sammlaren

Tidskrift för

svensk litteraturvetenskaplig forskning

Årgång 92 1971

Svenska Litteratursällskapet

REDAKTIONSKOMMITTÉ

Göteborg: Lennart Breitholtz

Lund: Staffan Björck, Carl Fehrman

Stockholm: E. N. Tigerstedt, Örjan Lindberger

Umeå: Magnus von Platen

Uppsala: Gunnar Brandell, Thure Stenström

Redaktör: Docent Ulf Wittrock, Litteraturvetenskapliga institutionen, Villavägen 7,
752 36 Uppsala

Printed in Sweden by

Almqvist & Wiksells Boktryckeri AB, Uppsala 1972

referat och citat. Man konstaterar vidare att arvet från nykritiken finns som en självklarhet i boken. Inledningen talar om förskjutningen mot det textcenterade studiet och om undersökningar av vad texten »betyder (uttrycker, innehåller)». Översikten över problemområden ställer frågan: »Hur kan texten/textgruppen beskrivas, analyseras, tolkas?» Ändå finns det förvånande nog inte någonstans i boken någon utförligare framställning om verkanalysen och dess problem. Ingenting hittar man någonstans om vad t. ex. berättartekniska undersökningar kan ge — och det är ju inte okänt att sådana framgångsrikt har bedrivits även här i landet. Ingenting om hur studiet av ett verks bildspråk kan belysa dess tematik, mycket litet om analys- och tolkningsproblem över huvud (en sida hos Malmström, en hos Gustafsson har jag nämnt). Man är medveten om vikten av att se verket som helhet — men ingen har åtagit sig eller fått i uppdrag att skriva om utforskningen av det litterära verket som estetiskt objekt. Det är karakteristiskt för vår situation. Kraven på vetenskaplighet och samhällstillvändhet har vart och ett på sitt sätt gjort det estetiska till ett kontroversiellt område. Ingen av oss akademiska litteraturforskare talar i dag om litteraturen som konst, eller om dess värden, knappt ens om dess form, såvitt det inte gäller dess minsta smådelar. Vad värre är: boken låter ana att metodterrorn driver fantasin och personligheten från universitetens litteraturstudium. De stora kritiska greppen och den sammanfattande litteratursynen har fått stryka på foten till förmån för saklighet, noggrannhet, objektivitetssträvan. Finns det inte utrymme för bådadera?

Louise Vingé

Nils Nilsson: *Arkiv i rörelse. Essayer och kåserier*. Norstedts. Sthlm 1971.

Arkivrådet Nils Nilsson har med »Arkiv i rörelse» publicerat en värtalig apologi för arki-

ven och deras roll i samhället. Det märks att han till sin skolning är litteraturhistoriker; bortsett från att framställningen är mycket väl-skriven är den tryffrad med många citat ur världslitteraturen. Det ligger ett kärleksfullt samlarnit bakom dessa välvalda utsmyckningar. Över huvud går det en förälskad ton genom allt vad Nilsson har att berätta från sitt verksamhetsfält. Hans ärende är annars att ge en bild av hur facetterade den moderne arkivmannens arbetsuppgifter har blivit. Det enorma pappersflödet med åtföljande gallringsproblem, mikrofilmer, förenings- och bolagsarkiv, fotografier och ljudband, en lång rad skiftande fenomen och förhållanden har i grunden förändrat arkivariens yrkesområde. Urkunderna har på välkänt sätt fått maka åt sig för stencilerna.

Man läser Nilssons skrift med nöje och sympati, men ändå inte med riktig tillfredsställelse. Man hade önskat mer av substans och saklighet. Boken bär underrubriken »Essayer och kåserier» och betoningen ligger ofta nog på den senare beteckningen. Man kan t. o. m. frestas att fråga vem Nilsson egentligen vänder sig till. Både för arkivmannen in spe och den arkivforskande amatören är hans bok alltför lite instruktiv. Är hans syfte att väcka entusiasm kring arkiven såsom sådana och deras utnyttjande, då har det bästa stoffet lämnats ute: historierna om forskarbragden, om hur det lyckliga arkivfyndet har löst det segslitna problemet, om mysterierna kring chifferskrifterna och förfalskningarna, om det moment av skattgrävarromantik som ingår i arkivforskningen. Det är för övrigt en alldeles bestämd bok, som jag här har i tankarna: den amerikanske litteraturforskaren Richard D. Alticks mästerliga uppsatssamling »The Scholar Adventurers» (1960). Den är spännande som en detektivroman och handlar ju också om detektivbragder, utförda av litteraturhistoriska handskriftsforskare.

Magnus von Platen